

12. júla 2001

NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

II. volebné obdobie

Číslo: 1443/2001

1101

N á v r h

skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky

n a v y d a n i e

zákona o národnom kultúrnom dedičstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Predkladajú:

Ivan	Hudec	v. r.
Dušan	Jarjabek	v. r.
Marta	Podhradská	v. r.
Pavol	Števíček	v. r.

Návrh uznesenia:

Národná rada Slovenskej republiky
s c h v a ľ u j e
návrh skupiny poslancov Národnej rady
Slovenskej republiky na vydanie zákona
o národnom kultúrnom dedičstve
a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Bratislava júl 2001

Návrh

Z á k o n

z2001

o národnom kultúrnom dedičstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

Čl. I

Prvá časť

§ 1

Účel zákona

Účelom zákona je vymedziť pojem, súčasti a rozsah národného kultúrneho dedičstva /ďalej len "kultúrne dedičstvo"/^{1/}, upraviť práva a povinnosti vlastníkov, správcov a držiteľov predmetov kultúrneho dedičstva, ako aj pôsobnosť orgánov štátnej správy pri jeho ochrane.

§ 2

Pojem a rozsah kultúrneho dedičstva

/1/ Kultúrne dedičstvo tvorí súhrn duchovných a hmotných statkov, prírodných hodnôt i hodnôt vytvorených človekom od predhistorických čias po dnešok, ktoré sú svedectvom a dokladom vývoja, tvorivých schopností slovenského národa, i najrozličnejších skupín /náboženských, národnostných, sociálnych, etnických/ žijúcich na Slovensku/^{2/}. Je nenahraditeľným bohatstvom štátu a má nezastupiteľné poslanie v rozvoji kultúrnej identity Slovenskej republiky.

^{1/} čl. 44 ods.2 Ústavy SR.

^{2/} Preambula Ústavy Slovenskej republiky

/2/ Súčasťami kultúrneho dedičstva sú najmä:

- a/ symboly štátnosti Slovenskej republiky, /³
- b/ slovenský jazyk a jeho miestne a sociálne nárečia, /⁴
- c/ krajina v hraniciach územia Slovenskej republiky, jej urbanistická podoba vo vzťahu k sídelným útvarom, k obciam a ich častiam, k stavbám a iným stopám spôsobených rozličnými vplyvmi života /osobitne ku kultúrnym pamiatkam a archeologickým nálezom/ a jej vzdušný priestor /⁵,
- d/ nerastné bohatstvo na území Slovenskej republiky /⁶, technológie používané pri jeho dobývaní, v ňom nachádzajúce sa vzácne minerály a fosílie, podzemné vody, jaskynné systémy, prírodné liečivé zdroje, pramene vôd a vodné toky s flórou a faunou,
- e/ názvy obcí a ich častí, označenia ulíc a iných verejných priestranstiev, iné zemepisné názvy, ako aj údaje na štátnych mapových dielach vrátane katastrálnych máp. /⁷

/3/ Podrobnejší rozsah kultúrneho dedičstva vrátane predmetov kultúrneho dedičstva obsahuje príloha č. 1 tohto zákona.

/4/ Kultúrne dedičstvo a jeho súčasti sú pod ochranou Slovenskej republiky a jej orgánov. Ochrane podliehajú bez ohľadu na to, či sú vo vlastníctve, správe alebo držaní (ďalej len „vlastníctvo“) Slovenskej republiky, iných právnických osôb alebo fyzických osôb, či sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo sa nachádzajú mimo územia Slovenskej republiky ak z tohto územia evidentne pochádzajú.

/5/ Tento zákon sa vzťahuje aj na kultúrne pamiatky, /⁸ zbierkové predmety, /⁹ na archiválie /¹⁰ a na predmety, ktoré sú originálnymi výtvarných diel žijúcich autorov /¹¹, ako aj na diela duchovnej hodnoty zhromaždené v knižniciach /¹² a knižničných fondoch, na diela filmové a diela audiovizuálne.

3/ Čl. 8 Ústavy SR.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z.z.
o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používanie
v znení neskorších predpisov.

4/ Zákon č. 270/1995 Z.z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky.

5/ Čl. 3 Ústavy SR.

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z.z.
o ochrane prírody a krajiny.

6/ Čl. 4 Ústavy SR.

7/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 517/1990 Zb. o územnom a správnom členení Slovenskej republiky.

8/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti.

9/ Zákon Slovenskej národnej rady č. LO9/1961 Zb. o múzeách a galériách.

10/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 149/1975 Zb. o archívnictve v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 571/1991 Zb.

11/ Zákon č. 35/1965 Zb. o literárnych, vedeckých a umeleckých dielach /autorský zákon/ v znení zákona č. 89/1990 Zb.

12/ Zákon č. 53/1959 Zb. o jednotnej sústave knižníc (knižničný zákon).

Druhá časť

§ 3

Subjekty vlastniace predmety kultúrneho dedičstva

/1/ Pre potreby tohoto zákona rozlišujeme predovšetkým týchto vlastníkov, správcov a držiteľov (ďalej len „vlastníci“) predmetov kultúrneho dedičstva:

- a/ rozpočtové alebo príspevkové organizácie zriaďované orgánmi štátnej správy (ďalej len „štát“)/¹³
- b/ obce/¹⁴ a nimi zriaďované rozpočtové a príspevkové organizácie,
- c/ cirkvi a náboženské spoločnosti, /¹⁵
- d/ ďalšie právnické osoby, /¹⁶
- e/ fyzické osoby.

/2/ Predmety kultúrneho dedičstva môžu vlastníť s evidenciou a ochranou Slovenskej republiky na území Slovenskej republiky aj zahraničné právnické osoby a zahraničné fyzické osoby.

/3/ Subjekty uvedené v odseku 1 môžu vlastníť/¹⁷ predmety kultúrneho dedičstva ako súčasť kultúrneho dedičstva s výnimkou archeologických nálezov, nerastného bohatstva, podzemných vôd, jaskynných a krasových systémov, prírodných minerálnych a liečivých zdrojov a vodných tokov, ktoré sú vo výlučnom vlastníctve Slovenskej republiky a môžu ich nadobúdať za podmienok a spôsobmi ustanovenými všeobecne záväznými právnymi predpismi./¹⁸

^{13/} § 21 ods. 4 zák. č. 303/1995 Z.z.

^{14/} Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

^{15/} Zákon Slovenskej národnej rady č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností.

^{16/} § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

^{17/} § 20 zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti.

Vyhláška č. 15/1980 Zb. ministra zahraničných vecí o Dohovore o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov.

^{18/} Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov a Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 202/1995 Z.z. devízový zákon a zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

§ 4

Práva vlastníkov predmetov kultúrneho dedičstva

Vlastník/¹⁹ predmetu kultúrneho dedičstva má právo:

- a/ požadovať od príslušných orgánov štátnej správy, orgánov obce/¹⁴ súčinnosť pri oprave alebo úprave predmetov kultúrneho dedičstva /⁸;
- b/ požadovať od špecializovaných odborných, výskumných, zbierkotvorných a dokumentačných pracovísk odborné posúdenie predmetu kultúrneho dedičstva. Odborné posúdenie predmetu kultúrneho dedičstva je odplatné. Zoznam špecializovaných pracovísk vydá ministerstvo;
- c/ požadovať od každého, kto spôsobí škodu/²⁰ na predmete kultúrneho dedičstva, aby ho uviedol do pôvodného stavu na základe odborného posúdenia špecializovaným pracoviskom podľa písm. b. Poškodenie, ktoré sa nedá uviesť do pôvodného stavu, podlieha finančnej náhrade stanovenej znalcom/²¹;
- d/ požadovať od bankových a iných depozitných ústavov/²² odplatnú prednostnú úschovu predmetov kultúrneho dedičstva.

§ 5

Povinnosti vlastníkov

/1/ Vlastník predmetu kultúrneho dedičstva je povinný

- a/ oznámiť do 60 dní od nadobudnutia príslušnému orgánu štátnej správy zoznam nadobudnutých vecí, ktoré patria do kultúrneho dedičstva. Predmety, ktoré nadobudol vlastník do účinnosti tohto zákona nahlási do 90 dní od účinnosti tohoto zákona, alebo do 30 dní od záväzného vyjadrenia sa príslušného orgánu štátnej správy na jeho žiadosť o vyjadrenie sa, či nadobudnutý predmet patrí medzi predmety kultúrneho dedičstva, alebo medzi také nepatrí. V prípade nejasnosti o tom, či predmet patrí medzi predmety kultúrneho dedičstva, má povinnosť vyžiadať si vyjadrenie do 60 dní od nadobudnutia predmetu. Ak ide o predmet, ktorý nadobudol vlastník do účinnosti tohto zákona, v prípade nejasnosti si musí vyžiadať vyjadrenie do 60 dní od účinnosti tohoto zákona. Príslušný orgán štátnej správy je povinný o skutočnostiach nadobudnutia zachovávať mlčanlivosť/²³

^{19/} Čl. 20 ods. 3 Ústavy SR - zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov,

Ústavný zákon č. 23/1991 Zb. a § 123 Občianskeho zákonníka.

^{20/} § 420 Občianskeho zákonníka.

^{21/} Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch.

^{22/} Zákon č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov.

^{23/} Zákon č. /199 o ochrane osobných údajov

- b/ riadne sa starať o nadobudnuté predmety kultúrneho dedičstva tak, aby bola zachovaná ich kultúrna a historická hodnota a boli primerane dostupné verejnosti ak majú taký charakter;
- c/ primerane označiť každý predmet kultúrneho dedičstva textom oznamujúcim najmä jeho názov, meno tvorca, dátum vzniku, prípadne dátum a miesto nálezu v štátnom jazyku a aspoň v dvoch iných svetových jazykoch. Ak ide o predmet pochádzajúci z miesta, ktoré sa nachádza mimo územia Slovenskej republiky, musí označiť predmet aj menom štátu a musí použiť aj úradný jazyk toho štátu, y ktorého pochádza;
- d/ zabezpečiť predmet kultúrneho dedičstva pred odcudzením, poškodením alebo zničením;
- e/ ohlásiť zmenu vlastníctva predmetu kultúrneho dedičstva príslušnému orgánu štátnej správy do 30 dní odo dňa jeho predaja, darovania alebo jeho použitia ako príspevku;
- f/ za brannej pohotovosti štátu a v mimoriadnej udalosti/²⁴ nakladať s predmetom kultúrneho dedičstva tak, aby bol ochránený pred odcudzením alebo neoprávneným prevezením do cudziny;
- g/ v prípade prezentačnej potreby na základe zmluvy o výpožičke/²⁵ tento predmet kultúrneho dedičstva požičať orgánu štátnej správy a obci na odplatu alebo bezodplatnú verejnú prezentáciu štátu alebo obce;
- h/ sprístupniť pracovníkom odborných organizácií predmet kultúrneho dedičstva na jeho odborné posúdenie, reštaurovanie alebo zapísanie do zoznamu predmetov kultúrneho dedičstva.

/2/ Vlastníci predmetov kultúrneho dedičstva z odboru archeológie a predmetov kultúrneho dedičstva sakrálnych a kultových, musia ich predaj dopredu oznámiť príslušnému orgánu štátnej správy, ktorý uvedené predmety nechá odborne posúdiť odbornej organizácii. Bez odborného posudku sa uvedené predmety predávať nemôžu. Kupujúcemu týchto predmetov musí byť predávajúcim spolu s predmetom kúpy vydané aj osvedčenie o posúdení predmetu kúpy. Podrobnosti o podávaní žiadosti upraví Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky /ďalej len "ministerstvo"/ všeobecne záväzným právnym predpisom.

/3/ Na vývoz predmetov kultúrnej hodnoty uvedených v prílohe č. 2 tohoto zákona mimo územia Slovenskej republiky platia osobitné predpisy. /¹⁸

^{24/} Zákon NR SR o civilnej ochrane

^{25/} § 659 Občianskeho zákonníka.

Tretia časť

§ 6

Orgány pôsobiace pri ochrane kultúrneho dedičstva

/1/ Ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu kultúrneho dedičstva je Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“).

/2/ Ministerstvo

- a/ v súlade s medzinárodnými dohodami/²⁶ sa stará o navrátenie predmetov kultúrneho dedičstva protiprávne vyvezených z územia Slovenskej republiky,
- b/ zriaďuje a riadi špecializované odborné, výskumné, zbierkotvorné a dokumentačné pracoviská pre výskumnú, zbierkotvornú, dokumentačnú a inú odbornú činnosť spojenú s výskumom, ochranou a prezentáciou predmetov kultúrneho dedičstva,
- c/ pri ochrane kultúrneho dedičstva spolupracuje s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy/²⁷,
- d/ je metodicko-riadiacim orgánom pre správu a využitie predmetov kultúrneho dedičstva inými ako štátnymi subjektami vlastníctva,
- e/ koordinuje vedeckovýskumnú činnosť v oblasti kultúrneho dedičstva,
- f/ medzinárodne spolupracuje pri ochrane, prezentácii a propagácii národného kultúrneho dedičstva, tvorbe a dodržiavaní medzinárodných výajomne výhodných vzťahov,
- g/ koordinuje ochranu predmetov kultúrneho dedičstva s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, /¹⁵
- h/ plní ďalšie úlohy vyplývajúce mu z tohto zákona.

/3/ Orgánmi vykonávajúcimi dohľad nad ochranou kultúrneho dedičstva sú orgány štátnej pamiatkovej starostlivosti a ďalšie organizácie, ktoré zriaďuje ministerstvo.

^{26/} Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva č. 159/1991 Zb.

Vyhláška č. 15/1980 Zb. ministra zahraničných vecí o Dohovore a opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov.

^{27/} Zákon SNR č 67/1971 o správnom konaní v znení neskoších predpisov

§ 7

Špecializované subjekty pôsobiace pri základnej ochrane kultúrneho dedičstva

/1/ Subjekty pôsobiace pri základnej ochrane kultúrneho dedičstva sú vybrané príspevkové a rozpočtové organizácie, ktoré zriaďujú ústredné orgány štátnej správy. Ministerstvo poveruje alebo spolupoveruje s príslušným ústredným orgánom zo zriadených príspevkových a rozpočtových organizácií funkciou národného centra pre tieto špecializované okruhy ochrany a rozvoja kultúrneho dedičstva:

- archeologické hnutelné i nehnuteľné objekty v spolupráci s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky
- archívne dokumenty s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Slovenskej republiky
- pamiatková starostlivosť a krajinológia vrátane historických parkov a architektúry
- tradičná ľudová výroba a umelecké remeslá
- divadlo
- film, televízne a rozhlasové umenie, videoumenie a počítačové umenie
- žurnalistika
- osвета vrátane astronómie, amatérskeho umenia - záujmovoumeleckej činnosti a miestnej kultúry s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky
- knižná kultúra a literatúra
- knižnice v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky
- výtvarné umenie vrátane fotografického umenia a architektúru
- dizajn
- hudba
- múzejníctvo, najmä sakrálna a kultové umenia, heraldika a genealógia, etnografia, starožitníctvo, umelecký priemysel, historická veda a technika, numizmatika, filatelistika a poštovníctvo, pôdohospodárstvo, historické školstvo, militárie, pôvodné ostatné európske a mimoeurópske kultúry, mineralógia a paleontológia v spolupráci s príslušnými ministerstvami
- kultúra zahraničných Slovákov
- botanika s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky
- zoológia s Ministerstvom životného prostredia.

/2/ Národné centrá a organizácie zriadené ministerstvom podľa § 6 ods. 2, písm. g/ vykonávajú dohľad nad ochranou kultúrneho dedičstva najmä formou vedeckého výskumu, legislatívnej iniciatívy, metodickej činnosti, zbierkotvornej činnosti, prezentácie zbierok a výskumu a prostredníctvom kontrolnej činnosti.

§ 8

Povinnosti obce

/1/ Obec je povinná starať sa o tie predmety kultúrneho dedičstva, ktoré vlastní a vykonávať dohľad nad ochranou všetkých predmetov kultúrneho dedičstva, ktoré sa nachádzajú na jej území. Vedie zoznam predmetov kultúrneho dedičstva nachádzajúcich sa na území obce.

/2/ Obec dohliada na dodržiavanie povinností uložených zákonom vlastníkom predmetov kultúrneho dedičstva.

/3/ Porušenie povinností uložených zákonom obec bezodkladne oznamuje príslušným orgánom ochrany zriadeným podľa § 6 ods.2, písm. g/ alebo subjektom uvedeným v § 7 ods. 1.

Štvrtá časť

§ 9

Pokuty

/1/ Subjekty vykonávajúce dohľad podľa § 7 ods.2 upozorňujú orgán štátnej pamiatkovej starostlivosti na porušovanie ustanovení tohto zákona a orgán štátnej pamiatkovej starostlivosti /§ 6 písm. g/ môže uložiť pokutu

- a/ právnickým osobám a fyzickým osobám oprávneným podnikat' do 15 mil. Sk za porušenie povinností podľa § 5 ods.1, písm. d/ a podľa § 5 ods. 2,
- b/ právnickým osobám a fyzickým osobám oprávneným podnikat' do 10 mil. Sk za porušenie povinností podľa § 5 ods.1 písm. b/ a § 5 ods. 1 písm. f/,
- c/ právnickým osobám a fyzickým osobám oprávneným podnikat' do 500 tis. Sk za porušenie povinností podľa § 5 ods. 1 písm. a/ a § 5 ods. 1 písm. h/.
- d/ právnickým osobám a fyzickým osobám oprávneným podnikat' do 200 tis. Sk za porušenie povinností podľa § 5 ods. 1 písm. c/, písm. e/ a podľa písm. h/.
- e/ ostatným vlastníkom do 100 tis. Sk za porušenie povinností podľa § 5 ods. 1 a ods. 2.

/2/ Pri určení výšky pokút sa prihliada na vážnosť porušenia povinností, ktorá je určená hodnotou predmetu alebo prípadným opakovaním porušenia tohto zákona.

/3/ Pokutu možno uložiť do 1 roka odo dňa, keď orgán vykonávajúci dohľad zistí porušenie povinností, najneskôr však do 3 rokov od porušenia povinností.

/4/ Pokuta uložená podľa tohto zákona je splatná do 30 dní odo dňa, keď rozhodnutie, ktorým bola uložená nadobudlo právoplatnosť. Na konanie o uložení pokuty sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní. /28

/5/ Pokuty uložené podľa tohto zákona sú príjmom štátneho fondu kultúry Pro Slovakia. /29

28/ Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní /správny poriadok/ v znení neskorších predpisov.

29/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 95/1991 Zb. o štátnom fonde kultúry Pro Slovakia v znení neskorších predpisov.

Čl. II

Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 96/1991 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 130/1991 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 421/1991 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 500/1991 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 11/1992 Zb., zákon Slovenskej národnej rady č. 295/1992 Zb., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 43/1993 Z.z., zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 252/1994 Z.z. a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 287/1994 Z.z. sa menia a dopĺňajú takto:

V § 4 ods. 3 sa dopĺňajú písmená p/ a r/, ktoré znejú:

"p/ stará sa o predmety kultúrneho dedičstva.

r/ na viditeľnom mieste a na vlastné náklady označuje objekty patriace do zoznamu predmetov kultúrneho dedičstva a do zoznamu kultúrnych pamiatok."

Čl. III

Zákon č. 191/1994 Z.z. o označovaní obcí v jazyku národnostných menšín sa mení a dopĺňa takto:

1. V § 1 ods. 1 vrátane poznámky pod čiarou k odkazu 1/ znie:

"1/ Obce, v ktorých obyvateľstvo tvoria aj národnostné menšiny rozhodnú o svojom názve v miestnom referende.¹ Obec nesmie byť označená názvom zavedeným v období fašistickej okupácie a ani inak hanlivým."

Poznámka pod čiarou k odkazu 1/ znie:

"1/ Zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov."

2. V § 1 ods. 2 sa na konci pripája táto veta:

"Označenia obcí majú miestny charakter."

Čl. IV

Tento zákona nadobúda účinnosť 1.1.2002.

D ô v o d o v á s p r á v a

Všeobecná časť

V Slovenskej republike chýba zákon, ktorý by komplexne upravoval pojem a rozsah národného kultúrneho dedičstva, práva a povinnosti vlastníkov, správcov a držiteľov predmetov kultúrneho dedičstva, ako aj pôsobnosť štátnej správy pri jeho ochrane.

Na základe prerokovania vládnych návrhov zákonov, ktorými sa dopĺňa legislatívny rámec ochrany kultúrneho dedičstva (NR SR schválená deklarácia o ochrane kultúrneho dedičstva, doplnenie trestného zákona o novú skutkovú podstatu vykrádania archeologických nálezísk, vládny návrh zákona o ochrane pamiatkového fondu a vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.115/1998 Z.z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení neskorších prepisov) možno konštatovať, že legislatíva Slovenskej republiky v tejto oblasti je ešte stále veľmi nedokonalá a najmä jej chýba systematický rámec všeobecného právneho predpisu, ktorý by umožnil dobudovať sústavu právnych predpisov na ochranu a aktívny rozvoj národného kultúrneho dedičstva.

Po opakovaných ponukách predkladateľov Výboru NR SR pre kultúru a médiá, aby sa stal tento návrh výboru, proti čomu ani jeden z členov výboru zásadne nenamietal, avšak pre vysoký počet prerokúvaných návrhov zákonov a noviel zákonov ostalo pravdepodobne málo času pre dôkladné osvojenie si návrhu na jeho aktívnu prezentáciu v parlamente a vo verejnosti, rozhodla sa skupina poslancov podať tento návrh. Iniciatívne.

Už niekoľko rokov sa takýto deficit v našej právnej sústave prejavuje napríklad v pirátskom vykrádačstve archeologických nálezov (tzv.mínolovkami - hľadačmi kovov) a ich následnom protizákonnom pašovaní a predaji do zahraničia. Zväčša popri takomto nelegálnom, alebo pololegálnom hľadačstve bývajú páchané nenahraditeľné škody na objavených náleziskách, často okrem vykradnutia kovových predmetov - mincí, šperkov, nenahraditeľne zničených. Ani súčasná novelizácia Trestného poriadku tento problém definitívne nerieši.

Je smutné, že aj nedôsledná legislatíva umožňuje napríklad Ministerstvu vnútra registrovať občianske združenie, ktoré združuje takých „archeologických nadšencov“ a tým vytvárať zdanie legality pre takúto činnosť.

Problém vykrádania archeologických lokalít a brakovanie vzácných archeologických kovových solitérov je však iba jedna oblasť problému ochrany kultúrneho dedičstva, napríklad popri nedostatočnej aukčnej činnosti, chýbajúcej profesijnej organizácii starožitníkov a podobne.

V zásadných ustanoveniach dotýkajúcich sa národného kultúrneho dedičstva je návrh zákona kompatibilný s právnou úpravou členských štátov Európskej únie.

Národné kultúrne dedičstvo sa definuje ako všetky duchovné a majetkové predmety výraznej historickej, umeleckej, vedeckej, prírodnej a technickej hodnoty. Ochrana národného kultúrneho dedičstva sa podľa názoru

predkladateľov nemôže uskutočňovať len prostredníctvom zákonných noriem, ktoré zakazujú niektoré postupy, prípadne obmedzujú nevhodné využívanie, ale aj prostredníctvom ustanovení, ktoré podporujú jeho uchovanie a v konečnom dôsledku jeho zveľádovanie.

Národné kultúrne dedičstvo je kolektívne bohatstvo, ktoré vo svojich vrcholných prejavoch predstavuje najdôležitejšie prejavy historického prínosu Slovákov a príslušníkov menšinových kultúr a Slovenska pre európsku ale i svetovú kultúru.

Jeho hodnotu určuje aj úcta, ktorú jej ako k prvku kultúrnej identity prejavujú všetci občania Slovenskej republiky.

Návrh zákona o národnom kultúrnom dedičstve vychádza z aktuálnej potreby prijať zákonnú normu na ochranu nášho kultúrneho dedičstva, na jeho zveľádovanie, využívanie a zachovanie pre ďalšie generácie a tiež z nových európskych koncepcií spolupráce a výmeny kultúrnych hodnôt spoločného záujmu. Sleduje úsilie zlepšiť celkovú starostlivosť o kultúrne hodnoty v Slovenskej republike.

Predkladaný návrh zákona nemieni a ani nechce nahrádzať zákon č. 287/1994 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, kde sa v § 18 ods. 2 ako súčasť kultúrneho dedičstva označujú aj prírodné hodnoty. Naopak, dopĺňa ho o širší pohľad, čím vytvára celistvý legislatívny rámec pre najvzácnejšie hodnoty, aké len kultivovaná spoločnosť môže mať. Príklad takéhoto komplexného prístupu je i UNESCO, ktorá definuje Svetové kultúrne a prírodné dedičstvo jako jeden komplex a jeho skvosty uvádza na svojom spoločnom zozname.

Predkladaný návrh zákona **nebude mať dopad na štátny rozpočet** (predkladáme vyjadrenie ministerstva financií) a jeho realizácia si nevyžiada nárast pracovných síl, nakoľko v súčasnej dobe existujúce orgány pamiatkovej inšpekcie sa môžu okamžite ujať presnejšie definovanej metodologickej pomoci a kontroly v oblasti, ktorú aj doteraz mali na starosti.

Predkladaný návrh zákona je porovnateľný s veľmi podobným zákonom Španielska a z veľkej časti s gréckym zákonom i so zákonnými úpravami v Česku. Poznajúc názorový vývoj v oblasti ochrany kultúrneho dedičstva v rámci integrujúcej sa Európy je tento zákon v jeho intencii.

Osobitná časť

K § 1

Účelom zákona je vymedziť pojem a rozsah národného kultúrneho dedičstva, vytvoriť základné predpoklady na jeho ochranu, zveľaďovanie, využívanie a zachovanie pre budúce generácie.

Podrobnejší rozsah kultúrneho dedičstva je uvedený v prílohách zákona.

K § 2

Kultúrne dedičstvo zákon definuje ako súhrn duchovných, hmotných a prírodných hodnôt od predhistorických čias až po dnešok. Bohatstvo zvýraznené pojmom "národné kultúrne dedičstvo" je pod ochranou Slovenskej republiky a jej orgánov štátnej správy.

Ochrane podliehajú všetky kultúrne hodnoty, či sa nachádzali alebo nachádzajú na území Slovenskej republiky. Zákon cituje rozličné skupiny predmetov kultúrneho dedičstva - od národno-historických hodnoty, ako sú symboly štátnosti, cez slovenský jazyk, samotnú kultúrnu krajinu v jej celosti i v jednotlivých regionálnych zvláštnostiach, až po nerastné bohatstvo, podzemné vody, jej prírodné zdroje a vodné toky so svojimi prameňmi.

Tento zákon sa všeobecne vzťahuje aj na kultúrne pamiatky, pričom sám o sebe nemení zákon o štátnej pamiatkovej starostlivosti, ktorý je vo vzťahu k tomuto zákonu zákon špeciálny. Poníma ich vo všeobecnom vzťahu i k iným predmetom kultúrneho dedičstva než sú len zbierkové predmety umiestnené v múzeách a galériách, ide napríklad o archiválie, o predmety duchovnej hodnoty zhromaždené v knižniciach a v knižničných fondoch, pričom zákony upravujúce nakladanie s týmito hodnotami zostávajú v platnosti.

K § 3

Definuje subjekty vlastniace predmety kultúrneho dedičstva.

Obce ako právne subjekty na základe zákona o majetku obcí vlastnia tak isto ako štát mnohé predmety kultúrneho dedičstva. Nakladajú s nimi podľa zákona o majetku obcí a spolu s týmto zákonom sa tvorí ďalší právny základ ochrany predmetov kultúrneho dedičstva.

Cirkvi a náboženské spoločnosti sú veľkými vlastníkami predmetov kultúrneho dedičstva. Tento návrh upravuje niektoré špecifiká. Spolu so zákonom č. 308/91 Zb. upravuje ich režim vlastníctva predmetov kultúrneho dedičstva.

K § 4

Práva vlastníkov, správcov a držiteľov predmetov kultúrneho dedičstva sa spravujú podľa iných všeobecne platných právnych predpisov, napríklad Občianskeho zákonníka § 123 a násl.

Okrem týchto všeobecne platných práv vlastníci majú právo v súlade s týmto zákonom požadovať od orgánov štátu, orgánov obce súčinnosť pri oprave alebo úprave predmetov kultúrneho dedičstva. Na základe

takto formulovaného práva orgány štátu, ale aj obce sú povinné poskytovať vlastníkom všetky dostupné informácie, územno-plánovacie doklady, odborné posudky a v prípade potreby a podľa vlastných možností aj finančné prostriedky.

K § 5

Vzhľadom na skutočnosť, že kultúrne dedičstvo, tak ako je to uvedené vo všeobecnej časti dôvodovej správy, je hlavným svedectvom historickom vývoji slovenského etnika a jeho kultúry, bolo potrebné zapracovať do tohto právneho predpisu aj fakultatívnu povinnosť každého vlastníka predmetu kultúrneho dedičstva, aby bol nápomocný pri jeho ochrane.

K § 6

Tretia časť zákona hovorí o orgánoch pôsobiacich pri ochrane kultúrneho dedičstva. Predstavuje Ministerstvo kultúry SR ako jeden z orgánov Slovenskej republiky tak, ako sa o tom hovorí v § 2 ods. 2 tohto zákona.

Ministerstvo kultúry SR v súlade s medzinárodnými dohodami, mimo iných v súlade s dohovorom o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva č. 159/1991 Zb., ale aj s ďalšími sa stará o navrátenie predmetov kultúrneho dedičstva protiprávne vyvezených z územia štátu alebo na územie štátu nenavrátaných bez právneho dôvodu.

Návrh zákona v tomto úmysle má oporu aj v jednom z prvých nariadení Národného výboru Československého zo dňa 29. októbra 1918 publikovaného v čiaske 2 pod č. 13 v roku 1918.

Pri ochrane predmetov kultúrneho dedičstva MK SR spolupracuje s inými ministerstvami, ale aj s ďalšími ústrednými orgánmi štátnej správy.

K § 7

Doteraz existujúce subjekty pôsobiace pri ochrane kultúrneho dedičstva nie sú zákonom určené. Návrh poskytuje riešenie, podľa ktorého by ministerstvo samotné, alebo v súčinnosti s ďalšími orgánmi štátnej správy menovalo vybrané inštitúcie za národné centrá a zároveň by určilo formou úprav zriaďovacích listín s nimi spolupracujúce organizácie. Napríklad, národným centrom pre:

- archeologické hniteľné i nehnuteľné objekty v spolupráci s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky - Archeologický ústav SAV v spolupráci so Slovenským národným múzeom a Pamiatkovým ústavom (predtým Národné pamiatkové a krajinné centrum)
- archívne dokumenty s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom obrany Slovenskej republiky - Slovenský národný archív v spolupráci so Slovenským národným múzeom, Vojenským historickým ústavom, Slovenským národným literárnym múzeom a Literárnym informačným centrom (predtým Národné literárne centrum)
- pamiatková starostlivosť a krajinológia vrátane architektúry - Pamiatkový ústav (predtým Národné pamiatkové a krajinné centrum)
- tradičná ľudová výroba a umelecké remeslá - Ústredie ľudovej umeleckej výroby
- divadlo - Divadelný ústav (predtým Národné divadelné centrum)
- film, televízne a rozhlasové umenie, videoumenie a počítačové umenie

- žurnalistika - Národné mediálne centrum (predtým Národné centrum mediálnej komunikácie)
- osвета vrátane astronómie, amatérskeho umenia - záujmovo-umeleckej činnosti a miestnej kultúry s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky - Národné osvetové centrum v spolupráci s Hvezdárňou v Hurbanove (predtým Slovenská ústredná hvezdáreň Hurbanovo)
- knižná kultúra a literatúra - Literárne informačné centrum (predtým Národné literárne centrum)
- knižnice v spolupráci s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky - Národné knižničné centrum - Univerzitná knižnica v Bratislave
- výtvarné umenie vrátane fotografického umenia - Slovenská národná galéria
- dizajn - Slovenské centrum dizajnu (predtým Národné centrum dizajnu)
- hudba - Hudobné centrum (predtým Národné hudobné centrum) v spolupráci so Slovenskou filharmóniou
- múzejníctvo, najmä sakrálna a kultové umenia, heraldika a genealógia, etnografia, starožitníctvo, umelecký priemysel, historická veda a technika, numizmatika, filatelistika a poštovníctvo, pôdohospodárstvo, historické školstvo, militárie, pôvodné ostatné európske a mimoeurópske kultúry, mineralógia a paleontológia v spolupráci s príslušnými ministerstvami - Slovenské národné múzeum v spolupráci s rezortnými múzeami a inštitúciami, najmä so Slovenskou akadémiou vied
- kultúra zahraničných Slovákov - Dom zahraničných Slovákov
- botanika s Ministerstvom školstva Slovenskej republiky a Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky - Botanická záhrada v Bratislave v spolupráci s Pamiatkovým ústavom a so Slovenskou akadémiou vied
- zoológia s Ministerstvom životného prostredia - Zoologická záhrada v Bojniciach v spolupráci so Slovenskou akadémiou vied.

K § 8

Medzi povinnosťami obcí patrí podľa zákona č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, ako aj na základe zákona č. 138/1991 Zb. v znení neskorších predpisov starať sa o svoj majetok, ktorý môže patriť aj do kultúrneho dedičstva (napríklad historické mestské radnice). Ide však o rozmanitý druh predmetov kultúrneho dedičstva a tak sa rozširujú právomoci i povinnosti obcí o ochranu tohoto majetku. Súčasne sa obci rozširujú kompetencie i o ochranu predmetov kultúrneho dedičstva nachádzajúcich sa na jej území.

K § 9

Každá účinná právna norma musí obsahovať aj ustanovenia o sankciách. Ak sa v tomto návrhu navrhujú relatívne vysoké pokuty, je to spojené so snahou o účinnú ochranu predmetov kultúrneho dedičstva, ktorá je v súčasnosti na veľmi nízkej úrovni. Ide pritom o predmety svojím spôsobom nezastupiteľné a nenahraditeľné.

K Čl. II

V súvislosti so zákonom o národnom kultúrnom dedičstve a najmä novou kompetenciou obcí vznikla potreba novely zákona o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Zákon o obecnom zriadení č. 369/1990 Zb.

totiž nepozná v jej kompetencii pojem národné kultúrne dedičstvo. Preto sa nepriamou novelou vkladá do § 4 ods.3 písm. p.

K Čl. III

V súvislosti so zákonom o národnom kultúrnom dedičstve vznikla aj potreba novely zákona č. 191/1994 Z.z. o označovaní obcí v jazyku národnostných menšín. Návrh nemení nijaké podstatné náležitosti práva menšín, iba uplatňuje prirodzené právo na ochranu názvoslovných atribútov kultúrneho dedičstva.

Návrh dopĺňa iba jednu skutočnosť - obec nesmie byť označená názvom, ktorý sa zaviedol v rokoch fašistickej okupácie strednej Európy v rokoch 1938 až 1945.

K Čl. IV

Najmä od polovice 90-tych rokov sme u nás zaznamenali nový, veľmi negatívny jav - vykrádanie archeologických lokalít, hradov a iných kultúrnych pamiatok.

Spočiatku jednotlivci, neskôr už organizovaní v tzv. "záujmových skupinách", najmä pomocou špičkových detektorov kovov dovážaných zo zahraničia, vykrádajú a následne devastujú vzácne kultúrne pamiatky s jediným zámerom, získať čo najviac hmotných pamiatok - mincí, šperkov, zbraní, nástrojov a iných nálezov, ktoré slúžia na zakladanie či dopĺňanie vlastných zbierok, či na predaj takýchto nálezov tzv. zberateľom starožitností doma i v zahraničí.

Napríklad, na území východného Slovenska sa nachádza najväčší počet hradov a hrádok (175), slovanských hradísk či iných stredovekých (najmä sakrálnych) pamiatok z územia Slovenska, nehovoriac už o existencii významných a bohatých pravekých sídlisk či pohrebísk z obdobia doby bronzovej, železnej, doby rímskej a sťahovania národov (1800 pred. n.l. - 5. storočie n.l.) Systematický archeologický výskum, ktorý robili pracovníci Archeologického ústavu Nitra, archeológovia viacerých múzeí, priniesli vzácne poznatky týkajúce sa osídlenia územia Slovenska od staršej doby kamennej (paleolitu) až do obdobia dôkazu existencie Slovanov. Vyprofilovala sa, napríklad, aj nová disciplína - archeológia stredoveku, s vynikajúcimi výsledkami získanými dlhodobými výskumami hradov, stredovekej architektúry, kostolov, kláštorov a zaniknutých stredovekých dedín. V mnohých múzeách vznikli nové expozície, predstavujúce túto systematickú odbornú prácu. Vydali sa vedecké či odbornovo-populárne publikácie predstavujúce najstaršie dejiny miest, obcí či regiónu.

Mnohé z týchto systematických výskumov boli pre nedostatok finančných prostriedkov zastavené a súčasná ekonomická situácia neumožňuje venovať sa týmto finančne náročným výskumom, preto mnohé zo vzácných lokalít ostávajú neprebádané a najmä nezabezpečené.

Žiaľ, práve v tomto období expanduje nový nežiadúci fenomén, akým je zberateľstvo starožitností, získaných z neprebádaných archeologických lokalít. Tieto sa stávajú predmetom predaja na rozličných burzách či stretnutiach zberateľov, doma i v zahraničí (Rakúsko, Poľsko, Maďarsko).

Mnohé z hradov nachádzajúcich sa na území Prešovského a Košického kraja boli v priebehu posledných rokov terčom doslova totálnej devastácie a vykrádania. Prikladom sú hrady Kysak (okres Košice), hrad Šariš, hrad Solivar, bratricka pevnosť pri Chmeľove (okres Prešov), hrad v Hanigovciach (okres Sabinov), hrad Brekov (okres Humenné), Zborov (okres Bardejov),

Hrabušice (okres Spišská Nová Ves) a iné. Amatérske výkopy a zásahy na spomínaných lokalitách ostali ako memento po "iniciatíve detektoristov". Po takýchto záujmových činnostiach sme prišli a prichádzame nielen o komplexné vedecké poznatky, ktoré je možné získať iba systematickou mravčou prácou pri výskume, poznávaní stratigrafie osídlenia lokality, ale predovšetkým strácame hmotné pamiatky nevyčísľiteľnej kultúrnej hodnoty tvoriace súčasť národného kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky.

Ďalšia alarmujúca skutočnosť ako príklad: Kovový mobiliér (datovaný od 10. do 18. storočia) získaný z hradov obsahuje nielen nálezy mincí uhorských, českých, poľských kráľov, ale predovšetkým nálezy všetkých druhov šperkov, akými sú prstene, spony, ozdoby do vlasov, bronzové a strieborné nášivky, bronzové kovania opaskov, železné zbrane, rozličné strelky do lukov, kuší, kopijí, bojové nože, meče, dýky a palné zbrane, najmä súčasti výzbroje a výstroje jazdcov - ostrohy, spony, strmene, zubadlá, ozdoby, bohatý sortiment remeselníckych nástrojov a mnohé ďalšie nálezy dokumentujúce vysokú úroveň stredovekého remesla, obchod, i styky s ostatnými oblasťami Európy, ako aj bežný život ľudí v stredoveku, ich schopnosti a zručnosť.

Popri nálezoch vykopaných na hradoch a hradných úpätiach sú objavované aj praveké predmety, často dokladajúce staršie osídlenie hradných návrší. Známe sú prípady ojedinelých nálezov keltského skleného náhrdelníka spolu so 6 bronzovým náramkami, unikátny závesok z doby bronzovej svedčiaci o intenzívnych kontaktoch nášho územia s oblasťou dnešného územia Rumunska a Juhoslávie, alebo ojedinelý nález keltskej mince z polovice 3. storočia pred n.l. na hrade Šariš. Spomínané predmety sa dnes nachádzajú na území Kanady a prostredníctvom internetu sú ponúkané na predaj. Podobný osud stihol aj nález bronzového pokladu z 1. tisícročia pred n.l. pozostávajúceho z náramenných kruhov, ihlíc, kosáku, sekerky. Tento je ponúkaný prostredníctvom časopisu Avizo na predaj súkromným zberateľom. Spomínané nálezy sú len malým zlomkom škôd, ktoré sú páchané na kultúrnom dedičstve Slovenskej republiky.

Arogancia a suverenita s akou "detektoristi" tieto nálezy získavajú sú výsledkom nedostatočnej legislatívy, resp medzier v trestnom zákone SR. Jestvujúci ešte stále nenovelizovaný zákon SNR č. 27/87 Zb. o ochrane pamiatok síce vymedzuje v časti 3 „Archeologické nálezy a výskumy“ v §§ 21-24 práva dotýkajúce sa archeologických výskumov i povinností nálezcov, no následné sankcie pri ich porušovaní nie sú adekvátne vážnosti a spoločenskému dopadu činnosti "detektoristov". S ich existenciou totiž zákon z roku 1987 vôbec nepočíta.

Pracovníci odboru kriminálnej polície v Prešove v spolupráci s pracovníkmi Prešovského múzea, napríklad, lokalizovali v rokoch 1998 - 1999 skupinu "detektoristov", ktorá sa v novembri 1999 paradoxne etablovala do tzv. Asociácie hľadačov SR a zaregistrovala na MV SR. Len k samotnému dňu registrácie spôsobila SR svojou činnosťou škodu presahujúcu niekoľko milión korún, nehodnotiac škody materiálne, spoločenské, vedecké a morálne! Poškodené, zničené, resp. vykradnuté archeologické lokality po zásahu či "výskume detektoristov" nemôžu byť ďalej plnohodnotnými objektami archeologického bádania, pretože neposkytnú komplexné vedecké informácie. Nálezy sú torzovité a vytrhnuté zo súvislosti. Ich celkový prínos je pre ďalšie napredovanie vedeckej disciplíny minimálny.

Vzhľadom na to, že takéto nepovolené „prieskumy“ budú v budúcnosti čoraz častejšie a podľa názoru pracovníkov kriminálnej polície ako aj odborníkov z oblasti archeológie, osoby, ktoré sa touto činnosťou zaoberajú alebo ju vykonávajú sa nielen neoprávnene obohacujú na úkor kultúrneho dedičstva Slovenskej republiky, ale aj znehodnocujú históriu a národné bohatstvo Slovákov. Tým dochádza k tomu, že nájdené predmety odpredávajú dospelaj nezisteným súkromným zberateľom alebo ich vyvážajú mimo územie SR.

Z uvedených dôvodov a najmä preto, že trestný zákon SR nepozná trestný čin, ktorý by vo svojej skutkovej podstate obsahoval aj záujem chrániť predmety kultúrneho dedičstva SR, ktoré boli na území nášho štátu nájdené pri nepovolených archeologických vykopávkach alebo náhodne nájdené pri zemných prácach, navrhujeme novelizovať Trestný zákon č. 140/1961 Zb. v znení neskorších novelizácií - úplné znenie v zákone č. 85/2000 Z. z. - novou skutkovou podstatou, ktorá preventívne, ale aj represívne zabezpečí ochranu predmetov kultúrneho dedičstva.

K čl. V

Návrh platnosti zákona vychádza zo zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z.z. o Zbierke zákonov.

Príloha č. 1

k návrhu zákona NR SR
o národnom kultúrnom
dedičstve

A. Duchovnú súčasť národného kultúrneho dedičstva tvoria
najmä:

- slovenský jazyk vo všetkých formách tak, ako sa vyvíjal do terajšej podoby, so všetkými miestnymi, regionálnymi a sociálnymi nárečiami,
- zemepisné názvy /názvy miest, štvrtí, obcí, osád a ich častí, mená riek, horstiev a vrchov, chotárne pomenovania, údaje na katastrálnych mapách a iných kartografických dielach/,
- ľudová slovesnosť, obradoslovie, tanečná a piesňová tvorba vrátane zvykloslovía, obradov a slávností, aj náboženského charakteru,
- folklór menšín žijúcich na Slovensku,
- všetky záznamy, najmä písomnosti, ktoré vznikli na terajšom území Slovenskej republiky, alebo sa akýmkoľvek spôsobom dotýkajú rozličných aspektov života spoločenstiev, ktoré obývali terajšie územie Slovenskej republiky, alebo sa ich nejakým spôsobom dotýkali alebo dotýkajú,
- texty na pamätníkoch a pamätných tabuliach, vrátane pietnych nápisov na memoriáloch a cintorínoch vzťahujúcich sa na historické osobnosti alebo udalosti.

B/ Hmotnú súčasť kultúrneho dedičstva tvoria:

a/ nehnuteľné objekty

- jaskynné obydlia, predhistorické sídla, náskálne kresby a nápisy, hradiská, hrady, valy,
- historické mestá a mestské časti, dediny a osady, jednotlivé mestské a dedinské domy a ich príslušenstvá, samostatné veže, zvonice, cintoríny, historické miesta, štýlové parky, krajinné oblasti,
- zámky, kaštiele, letoviská, kostoly, kaplnky, kláštory,
- zrúcaniny a ostatné pozemné alebo podzemné štruktúry, ktorých hodnota sa uznáva z archeologického, architektonického, etnografického, prírodovedného, historického alebo estetického hľadiska,
- architektonické diela, pamätníky a ostatné diela, ktoré nie sú sice stavebnými pamiatkami, ale majú osobitnú hodnotu z hľadiska architektúry, histórie alebo archeológie,
- architektonické diela zachované v podobe autorskej a projektovej dokumentácie a autorsky zhotovených modelov,
- technické pamiatky,

- archeologické zóny a náleziská /i neobjavené/ a iné stopy ľudstva z minulosti bez ohľadu na to, či sa nachádzajú v zemi, na zemi alebo pod vodou,
- budovy spoločenských a spolkových domov, divadiel, knižníc, archívov, galérií a múzeí;

b/ hnutelné predmety významné z atropologického, archeologického, historického, etnografického, prírodovedného, technického, umeleckého a estetického alebo iného kultúrneho hľadiska, najmä

- všetky umelecké a historické predmety do roku 1918,
- všetky tlače slovacikálneho charakteru do roku 1945 a všetky tlače neslovenského charakteru do roku 1918,
- všetky archiválie do roku 1945,
- obrazy, kresby a výkresy zhotovené ručne,
- rezbárske diela, sochy aj prvky pochádzajúce z rozdelenia takýchto diel,
- rytiny, litografie a fotografie, lepty, drevorezby a pod.,
- nástroje, keramika, nápisy, pečate, klenoty, zbrane a pohrebné pozostatky vrátane vyše storočných múmií, úžitkové predmety dennej spotreby staršie ako sto rokov,
- časti nábytku, čalúnenia, koberce a vyše storočné odevy a textilie,
- vyše storočné hudobné nástroje,
- vzácne rukopisy samostatné alebo v zbierkach,
- pôvodné umelecké zostavy a montáže,
- diela umeleckých remesiel a úžitkového umenia,
- mapy a iné kartografické materiály, fotografie,
- filmy, filmové a audiovizuálne diela kultúrneho významu,
- dramatická literatúra, ktorá vznikla na území Slovenska, dotýkala sa Slovenska alebo Slovákov, alebo bola vytvorená Slovákmi alebo v slovenčine kdekoľvek na svete,
- teatrálie od začiatkov divadelnej tvorby na území Slovenska po dnešok,
- audiálne, vizuálne a audiovizuálne záznamy diel slovesného, dramatického, filmového, hudobného a výtvarného umenia,
- pôvodné fotografické dokumenty o zaniknutých dielach architektúry na území Slovenska a o zaniknutých dielach slovenských autorov v zahraničí,
- autorská dokumentácia úžitkového umenia a dizajnu,

- výtvarné artefakty všetkého druhu,
- zvukové nahrávky a záznamy čitateľné na prístrojoch,
- predmety súvisiace s históriou vrátane dejín vedy, techniky, vojenskej a spoločenskej histórie,
- predmety súvisiace so životom národných vodcov, mysliteľov, vedcov a umelcov,
- predmety súvisiace s udalosťami národného významu,
- vzácne zbierky a vzorky fauny,
- vzácne zbierky a vzorky flóry,
- vzácne zbierky a ukážky z anatómie,
- vzácne zbierky a ukážky z mineralógie,
- predmety paleontologického významu,
- materiály antropologického významu,
- materiály historického významu,
- predmety etnologického významu,
- predmety filatelistického záujmu,
- vzácne numizmatické predmety /medaily a mince/,
- všetky pozostatky a predmety alebo iné dôkazy o existencii človeka a rozličných civilizácií, ktorých hlavným zdrojom alebo jedným z hlavných zdrojov vedeckých informácií sú archeologické objavy,
- archívne dokumenty, listiny, rukopisy, stredoveké kódexy, inkunábuly, kroniky, vzácne tlače, knihy a knižničné súbory, korešpondencia a písomné pozostalosti významných osobností, kláštorov, kostolov, cechov, spolkov, úradov, príležitostné tlače a písomnosti historického, spoločenského, vedeckého alebo umeleckého významu dôležité pre originalnosť svojho zachovania,
- hudobné nástroje /klávesové, strunové, dychové, rozličné druhy ľudových nástrojov/ a chrámové organy, ktoré majú výrazné znaky určitej doby, oblasti alebo majstra,
- technické pamiatky dokumentujúce vývoj výroby a remesiel, obchodu, baníctva, manufaktúr a priemyslu, dopravy, zdravotníctva, vedy a školstva, pamiatky súvisiace s historickou výrobou,
- písomné diela či prejavy umeleckého, historického, vedeckého a iného charakteru, ktoré vznikli na Slovensku alebo mimo neho so vzťahom k Slovensku, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú,
- fondy knižníc, galérií, múzeí, fonoték, archívov všetkých druhov a záznamov elektronických zbierok, vedecké zbierky a zbierky dôležité

z historického, umeleckého, spoločenského hľadiska bez ohľadu na to, či sú v štátnom, inom verejnom alebo súkromnom vlastníctve.

C/ Prírodnú súčasť národného kultúrneho dedičstva tvorí najmä:

- slovenská krajina ako celok i jej časti v súhrne jej prírodných a civilizačných zložiek tvoriacich ekologicky významné dielo prírody a človeka,
- architektonické a urbanistické celky v krajine najmä s ohľadom na ich regionálnu originalitu,
- prírodné lokality a javy vytvorené fyzickými a biologickými útvarmi a formáciami výnimočnej vedeckej hodnoty z hľadiska starostlivosti o zachovanie kvality prírodného prostredia alebo prírodnej krásy,
- geologické fyziografické útvary a presne vymedzené oblasti tvoriace životný priestor prirodzeného výskytu ohrozených a chránených druhov zvierat a rastlín,
- zoologické a botanické záhrady, arboréta a súbory vzácných kolekcií flóry, štýlovo formované parky, najmä v historických komplexoch zámkov a kúrií.

k zákonu NR SR o národnom
kultúrnom dedičstve

Zoznam predmetov kultúrnej hodnoty

Predmety z odborov botaniky, zoológie, mineralógie a paleontológie	Čas vzniku a cena
- herbáre nad 50 ks položiek usušeného rastlinného materiálu - zbierky preparovaných tiel voľne žijúcich alebo vymretých druhov živočíchov alebo ich častí nad 10 ks /vrátane zbierok zoológických /vrátane historických vypchanín a parohov/ - skamenené pozostatky rastlín a živočíchov - drahé kamene v prírodnom stave i brúsené - zbierky minerálov - jednotlivé minerály	bez časového obmedzenia nad 5 000 Sk
Predmety z odboru archeológie	Čas vzniku a cena
- archeologické nálezy vrátane kostrových nálezov ľudských a zvieracích	Bez obmedzenia

Predmety sakrálnéj a kultovej povahy	Čas vzniku a cena
- všetky diela voľného umenia a umeleckého remesla - obrazy, plastiky, kresby, nábytok a jeho súčasti, liturgické pomôcky, svietniky a ďalšie pôvodné vybavenie objektov, ktoré slúžia alebo slúžili bohoslužobným účelom alebo duchovnej správe cirkví a n boženských spoločností registrovaných v Slovenskej republike ku dňu účinnosti tohto zákona	
	Bez obmedzenia

Predmety z odboru výtvarného umenia /okrem predmetov sakrálnéj povahy/	Čas vzniku a cena
- malby vykonané na akomkoľvek podklade a akoukoľvek technikou	nad 50 000 Sk
- miniatúry	nad 5 000 Sk
- kresby vykonané na akomkoľvek podklade a akoukoľvek technikou	nad 15 000 Sk
- pôvodné grafické diela všetkých druhov techník vrátane litografií a sieťotlače	nad 10 000 Sk
- sochárske diela, reliéfy a objekty /vrátane architektonických článkov a doplnkov, diela drobnej architektúry funerálnej plastiky/ z akéhokoľvek materiálu a vytvorené akoukoľvek technikou	nad 30 000 Sk

Predmety z odboru fotografickej tvorby	Čas vzniku a cena
- akákoľvek fotografická tvorba	19. storočie
- umelecké fotografie	nad 10 000 Sk

Predmety z odboru umeleckého remesla a umeleckopriemyselné práce /okrem predmetov sakrálnéj povahy/	Čas vzniku a cena
- nábytok vrátane doplnkov /garniže a pod./ a vybavenie interiérov /základy a kazety,	

supraporty, obloženie a pod./	staršie ako 50 r.
- porcelánové servisy a ich súčasti /naberačky, misky, misy, podnosy, konvice, plastiky/	staršie ako 50 r.
- vázy, žardiniery, stolné ozdoby a pod. značované slovenské i európske	staršie ako 50 r.
- keramické džbány, hrnčeky, taniere, misy, figúrky, pece i jednotlivé kachlice značen, i neznačené	do r. 1918
- fajans alebo majolika - krakelovaná poleva, maľba, misy, vázy, taniere, lekárske nádoby a pod.	staršie ako 70 r.
- tvrdá keramika s modrošedou alebo hnedou polevou, často s cínovými viečkami	staršie ako 100 r.
- mäkká kamenina /siderolit, terralit/ lakovaná žltá, červeno, zeleno, vytlačené značky	staršie ako 100 r.
- mäkká kamenina glazúrovaná s tlačeným alebo maľovaným dekorom	staršie ako 100 r.
- číre sklo rezané, brúsené, maľované, pozlátené a farebné /čáše, poháre, podnosy a ďalšie podobné predmety/	staršie ako 70 r.
- číre sklo rezané, brúsené, maľované, pozlátené - súpravy	staršie ako 50 r.
- číre a farebné sklo - biedermeier	bez obmedzenia
- farebné sklo /hyalit, lithyalín a pod./	staršie ako 50 r.
- sklo z obdobia secesie, najmä značky Loetz, Loetz Witwe, Galle, Daum Nancy, Argy, Rousseau, Tiffany a pod.	bez obmedzenia
- sklo lisované	staršie ako 70 r.
- zrkadlá	staršie ako 70 r.
- osvetľovacie telesá a doplnky	staršie ako 50 r.
- predmety z drahých kovov, cínu, medi, mosadze alebo inej zliatiny kovov /taniere, konvice, misy, naberačky, vázy, podnosy, stolové súpravy, príbory, svietniky, mažiare, závažia a pod./	staršie ako 50 r.

Predmety z odboru umeleckého remesla a umeleckopriemyselné práce /okrem predmetov sakrálnnej povahy/	Čas vzniku a cena
- železná zliatina /dekoračné predmety, dózy, tanieri, stojany, záhradný nábytok, pece a pod./	staršie ako 50 r.
- zvony a ich časti	staršie ako 50 r.
- predmety z kovaného železa - mreže, svietidlá a pod.	staršie ako 50 r.
- drobné predmety kované /kovanie, zámky, kľúče, vývesné štíty a pod./	staršie ako 70 r.
- vývesné štítky a strelecké terče	staršie ako 70 r.
- hry a hračky všetkého druhu	staršie ako 70 r.
- bábk, bábkové divadlo a jeho súčasti	staršie ako 50 r.
- textilie všetkého druhu, mimo ľudových /tapety, portiéry, závesy, záclony, prehodzy, obrusy, krajky, prestieranie, výšivky a pod./	staršie ako 70 r.
- odevy, kostýmy, odevné doplnky, osobné potreby, rovnošaty všetkého druhu a ich súčasti	staršie ako 50 r.
- nástenné koberce /gobelíny/	staršie ako 50 r.
- koberce viazané	staršie ako 70 r.
- šperky	staršie ako 50 r.
- bižutéria	staršia ako 50 r.

Predmety z odboru knižnej kultúry	Čas vzniku a cena
- rukopisy literárnych a hudobných diel a listinový materiál z pozostalosti osobností vedy, umenia, literatúry, hudby, techniky a politiky	do r. 1990
- prvotlače	do r. 1990

- staré tlače, mapy a atlasy so slovenskými znakmi v zmysle jazyka, obsahu, miesta vydania a proveniencie do r. 1900 alebo nad 40 000 Sk
- staré tlače, mapy a atlasy bez slovenských znakov do r. 1900
- rukopisy knižnej povahy a zachované obťahy nikdy nevydanej tlače staršie ako 40 r.

Predmety pôvodných mimoeurópskych kultúr	Čas vzniku a cena
- všetky predmety pochádzajúce z archeologických nálezov	
- maľby všetkého druhu vykonané akoukoľvek technikou na akomkoľvek podklade vrátane svitkových obrazov a miniatúr	
- kresby, koláže, vykonané akoukoľvek technikou na akomkoľvek podklade	
- sochárske diela z akéhokoľvek materiálu a vykonané akoukoľvek technikou	
- pôvodné grafické práce všetkých druhov techník	
- knižná grafika	staršie ako 50 r.
- kartografické práce	staršie ako 50 r.
- tlače	staršie ako 70 r.
- zbrane, výstroj, oblečenie, doplnky vrátane ochrany bojových zvierat	staršie ako 50 r.
- nábytok	starší ako 50 r.
- keramika, sklo, kov,	staršie ako 50 r.
- predmety z organických materiálov /slonovina, kosť, drevo, slama, bambus, prútie a pod./	staršie ako 50 r.
- textil a koberce	staršie ako 50 r.
- hry a hračky	staršie ako 50 r.
- šperky a bižutéria	staršie ako 50 r.
Predmety z odboru vedy a techniky	Čas vzniku a cena
- hodiny, orloje, časomerače a pod.	staršie ako 50 r. a nad 10 000 Sk

- hodinky	staršie ako 70 r.
- vedecké a technické prístroje a zariadenia	staršie ako 70 r.
- historické dopravné prostriedky /vozy, kočiare, nosítka, saně, doplnky a pod./	staršie ako 50 r.
- motorové a nemotorové jednostopové cestné vozidlá	staršie ako 40 r.
- ostatné motorové a nemotorové cestné vozidlá	staršie ako 40 r.
- železničné a ostatné koľajové vozidlá	staršie ako 40 r.
- motorové a bezmotorové lietadlá a lode	staršie ako 40 r.
- foto a kino technika	staršie ako 50 r. a nad 10 000 Sk
- zariadenia pre záznam, spracovanie prenosu a reprodukciu zvuku, dát a informácií	staršie ako 40 r. a nad 7 000 Sk

Predmety z odboru militárie	Čas vzniku a cena
- zbrane chladné, strelné a palné, vojenské, poľovnicke i športové, aj ich doplnky /poľovnicke súpravy, strelecké terče a pod./ a výstroj všetkého druhu	staršie ako 50 r.
- rovnošaty všetkého druhu	staršie ako 50 r.
- výstroj na kone a ich súčasti	staršie ako 50 r.
- vlajky, zástavy, zástavové stuhy, vojenské zástavy a pod.	staršie ako 50 r.

Predmety z odboru pôdohospodárstva	Čas vzniku a cena
- saně, bričky, rebriňáky, postroje, pouličné svietidlá	staršie ako 50 r.
- traktory, stabilné motory, parné motory a lokomobily	staršie ako 40 r.
- stroje na spracovanie pôdy a siatie	staršie ako 40 r.
- poľovnicke nástroje a zariadenia	staršie ako 50 r.

- | | |
|---|-------------------|
| - vinárske lisy kladkové i vretenové | staršie ako 50 r. |
| - pracovné nástroje, stroje a náradie | staršie ako 50 r. |
| - robotnícke známky a robotnícke knižky | staršie ako 50 r. |

Predmety z odboru filatelistiky a poštovníctva	Čas vzniku a cena
- klasické poštové známky, celistvosti a ceniny všetkých svetových známkových území	nad 100 000.- Sk alebo staršie ako 50 r.
- slovenské a česko-slovenské poštové známky, celistvosti a ceniny	nad 20 000 Sk
- poštové dostavníky, vozy a kočiare	do r. 1945
- formy historických pečiatok	do r. 1945
- služobné poštové rovnošaty	do r. 1945

Predmety z odboru numizmatiky	Čas vzniku a cena
- pečate a pečatidlá	
- mince, papierové platidlá, núdzové platidlá kovové, papierové, keramické a pod., platidlá úverové, doklady bezhotovostného styku	do r. 1953
- faleristické doklady, rády, vyznamenania a pod.	do r. 1945
- plakety, medaily a predmety príbuzné /žetóny, známky a pod./	do r. 1945

Predmety z odboru histórie spolkového a verejného života	Čas vzniku a cena
- cechové a spolkové zástavy, rovnošaty zamestnancov verejných inštitúcií, štátnej správy a samosprávy	staršie ako 50 r.
- insignie a iné príbuzné odznaky /ferule, richtárske práva, šerpy a pod./	staršie ako 50 r.

**Doložka zlučiteľnosti návrhu zákona
s právom Európskej únie.**

1. Navrhovateľ zákona: skupina poslancov NR SR - Ivan Hudec, Dušan Jarjabek, Marta Podhradská, Pavol Števček
2. Názov návrhu zákona: Zákona o národnom kultúrnom dedičstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov
3. Úprava problematiky návrhu zákona s právom Európskej únie:
Táto problematika nie je upravená nijakými odporúčaniami EÚ.
4. Návrh zákona svojou problematikou:
Návrh zákona nepatrí medzi priority integračného procesu.
5. Charakteristika právnych noriem Európskej únie, ktorými je upravená problematika návrhu zákona:
Nie je upravená v normách EÚ.
6. Vyjadrenie stupňa kompatibility s právom EÚ:
Navrhovaný zákona sa nezosúladzuje s právnymi normami EÚ.

Ministerstvo financií SR
Odbor štátneho rozpočtu

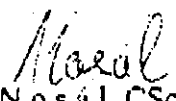
Bratislava 13. júla 2000
Číslo: sine/2000/41

Vážený pán

Ivan Hudec
poslanec Národnej rady
Slovenskej republiky
Bratislava

Vec: Stanovisko k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona Národnej rady Slovenskej republiky o **národnom kultúrnom dedičstve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Na Vaše požiadanie listom z 3. júla 2000 k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona Národnej rady Slovenskej republiky o **národnom kultúrnom dedičstve** a o zmene a doplnení niektorých zákonov oznamujeme, že z hľadiska odboru štátneho rozpočtu nemáme k nemu pripomienky za podmienky, že jeho prípadné schválenie nebude mať dosah na štátny rozpočet ako je to deklarované v Dôvodovej správe tohto návrhu. Zároveň však nesúhlasíme so znením § 9 bod 5, podľa ktorého sú pokuty uložené podľa tohto zákona príjmom Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia. Žiadame znenie preformulovať tak, aby pokuty plynuli do štátneho rozpočtu.


Ing. Miloš Nosál, CSc.
riaditeľ odboru štátneho rozpočtu